

PATRIMONI FAUNA // Xon Vilahur > TEXT

Ocells migradors estivals

Prop de la Mediterrània i a latituds temperades, les Gavarres i Ardenya acullen nombroses espècies d'ocells que hi troben menjar, refugi i aixopluc per fer el niu.

Al llarg de l'any, les poblacions d'ocells fluctuen. Alguns viuen a les nostres muntanyes tot l'any, d'altres arriben a l'hivern fugint de latituds més nòrdiques i alguns altres només vénen a festejar, niar i criar durant l'estiu. D'aquests ocells procedents de l'Àfrica, amb bonics colors o bells cants, que ens anuncien l'arribada de la primavera any rere any, és dels que volem parlar.

Intertítol. Els ocells migradors que més criden l'atenció per les seves preferències de niar als nuclis habitats o a les cases de pagès són les **orenetes** –aquí també anomenades **neretes**–. Són ocells ben coneguts, ja que són fàcils de veure i de reconèixer, no paren de volar i xisclar. Tres són les espècies que vénen a criar a les nostres contrades: l'**oreneta comuna** (*Hirundo rustica*), que prefereix els espais oberts i les cases de pagès; l'**oreneta cuablanca** (*Delichon urbica*), que fa el niu directament sota les balconades de les cases dels pobles, i el **falciot, falcilla o fusella**

(*Apus apus*), que atrapa insectes al vol a grans alçades i que és fàcil d'observar mirant el cel en qualsevol espai obert, camp, poble o ciutat.

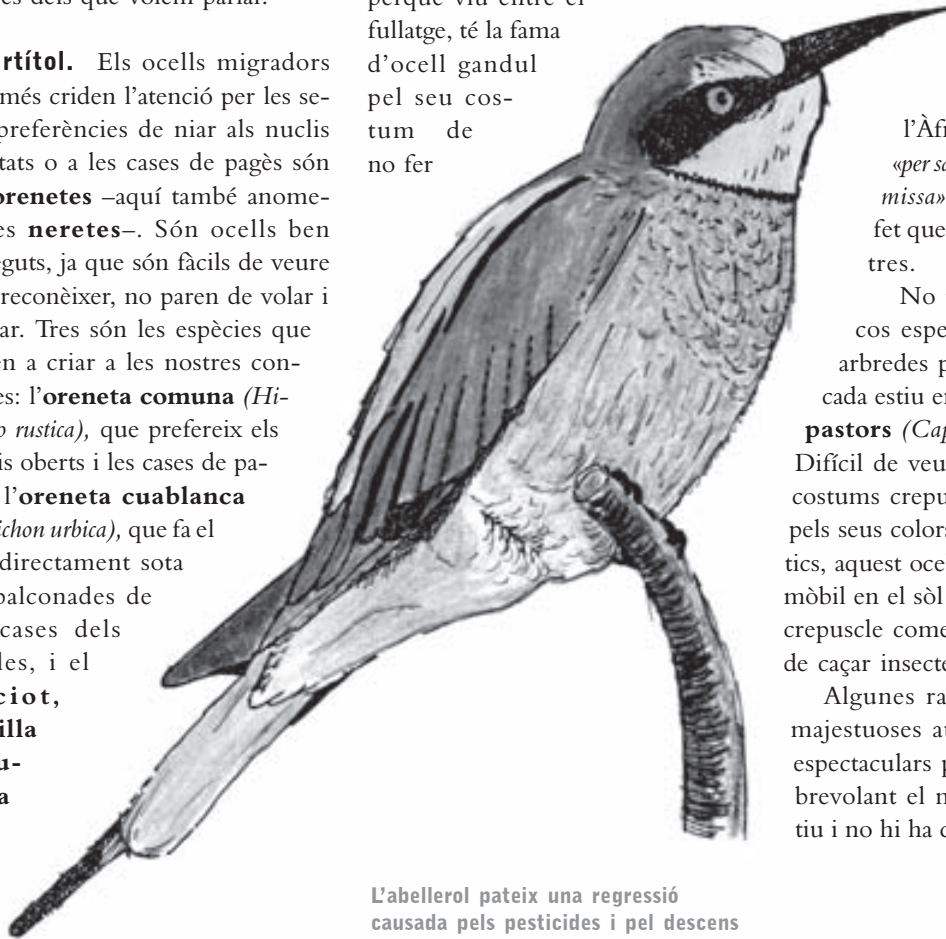
Cap a finals de març, el silenci del bosc es veu trencat pel cant del **cucut** (*Cuculus canorus*), un monòton «cu-cut, cu-cut». Absolutament boscà, molt difícil de veure a causa del seu plomatge críptic i perquè viu entre el fullatge, té la fama d'ocell gandul pel seu costum de no fer

niu, sinó de pondre els ous en nius d'altres ocells, sempre molt més petits que ells mateixos; la femella busca un niu, en fa fora un ou, llençant-lo a terra i hi posa el seu; en néixer, el petit cucut pot amidar 3 o 4 cops més que la mare adoptiva, que no es cansa de portar-li menjar; li agraden els nius de bosqueta i d'ulls de bou.

El cucut és un dels primers ocells que se'n torna cap a l'Àfrica; diu la dita que «per sant Pere va a Roma a oïr missa», fent referència al fet que ja no és entre nosaltres.

No tan amant dels boscos espessos, però si de les arbredes prop d'espais oberts, cada estiu ens arriba l'**enganya-pastors** (*Caprimulgus europaeus*). Difícil de veure per raó dels seus costums crepusculars i nocturns i pels seus colors absolutament críptics, aquest ocell es passa el dia immòbil en el sòl o en una branca i al crepuscle comença la seva activitat de caçar insectes al vol.

Algunes rapinyaires, aquestes majestuoses aus de vols planats i espectaculars picats, les veiem sobrevolant el massís només a l'estiu i no hi ha constància que hi ni-

L'abellerol pateix una regressió causada pels pesticides i pel descens de la població d'abelles.

DIBUIX: Xavier Monsalve.

← Els ocells i les supersticions

Els ocells sempre han estat observats i coneguts per l'home, però aquest, amb les seves supersticions, sovint els ha atribuït comportaments falsos. Heus-ne aquí uns quants.

De l'enganyapastors, en castellà *chotacabras*, es creu que mama la llet de les cabres.

El cant del cucut s'interpreta com un «no-puc» llastimós que adreça als pagesos que estan segant el blat.

La xibeca és també dita xuclali, perquè es creu que va per les esglésies bevent l'oli de les llànties, o també que menja ulls dels cadàvers.

El costum del xoriguer de romandre sense desplaçar-se sobre un punt bategant les ales, ha estat interpretat pels pagesos com «fer d'esperit sant».

L'aligot ha estat abatut pels pagesos durant molt temps, com tots els rapinyaires, per la creença que ataca els galliners; en canvi, a molts indrets d'Europa se li col·loquen perxades al mig dels camps perquè pugui utilitzar-les d'observatori i alliberi els camps de talps, talpons i rates.

El monòton cant del tudó ha estat transcrit com «dolcíssim Jesús, quin món tan perdut; vols coca? té!».

L'abellerol s'anomena, en alguns indrets de la Selva, ocell de tempesta, perquè els dies de tempesta apareix amb els primers cúmuls a gran alçària i cridant incansablement ☘.

Poll de cucut criat per una boscarla de canyar.

DIBUIX: Lluís Motjé.

difiquin. La més regular, encara que no abundant, és l'**àguila marcenc**ca (*Circaetus gallicus*), ocell d'ales arrodonides, força gran (fins a 70 cm.) i molt blanc de sota; com el seu nom indica, arriba el mes de març, i persegueix serps i llangardaixos en els indrets més secs.

Un altre rapinyaire estiuenc és el **xot** (*Otus scops*), petit ocell que no arriba a fer un pam, amb dues orelletes, que s'instal·la en boscos prop d'espais oberts i es deixa sentir més que no pas veure amb el seu incansable «xiuu.....xiuu».

De març a setembre són molt abundants els **abellerols** (*Merops apiaster*). La seva preferència per

menjar abelles els ha donat el nom, però potser també els ha portat a la regressió observada en els darrers anys, probablement per l'acumulació de pesticides a la seva dieta procedent de les abelles o pel mateix descens d'aquests insectes. Aquests ocells són de colors verds, blaus, grocs i taronges i són fàcils d'observar volant en estols damunt dels camps o posats en els fils elèctrics.

Molt menys temorena de l'home, la **puput** (*Upupa epops*) és vista sovint als camins i prat prop de les masies, on arriba a fer-hi el niu. La seva cresta, el color i les ales blanques i negres fan que quan voli sembli una gran papallona.

Finalment, l'**oriol** (*Oriolus oriolus*), un ocell de colors brillants, amb un musical «loliol, loliol», nidifica als boscos i arbredes, sempre prop de l'aigua. Quan és sorprès, fuig com una fletxa negra i groga entre el fullatge.

Podríem encara afegir tot un seguit d'ocells de bosc, de camp o d'ambients aquàtics que a l'estiu escullen les Gavarres per instal·lar-s'hi i criar.

De tota manera, en aquests darrers hiverns alguns ocells estivals no han migrat, probablement estan canviant els seus costums ancestrals atrets per la bellesa d'aquestes muntanyes ☘.